

Lærerkompetencer

- Information til tillidsrepræsentanter og ledelser

Lærerkompetencer – en forudsætning for høj kvalitet

En vigtig forudsætning for høj kvalitet i gymnasieuddannelserne er, at lærerne har de rette kvalifikationer. Derfor mener GL, at det er afgørende, at lærernes kompetencer lever op til de fastsatte krav.

Pres på lærerkompetencerne

GL oplever et stigende pres på lærerkompetencerne; bl.a. i forbindelse med gymnasireformen, hvor kompetencekravene i nogle fag var i fare for at blive slækket.

På hovedparten af landets gymnasiale uddannelsesinstitutioner har lærerne de rette kvalifikationer, men desværre oplever GL også, at der er skoler, der ikke tilbyder pædagogikum til nyansatte lærere inden for det første år og/eller benytter lærere uden de nødvendige kompetencer.

GL vil gerne medvirke til at sikre, at manglende viden ikke kan være årsagen til, at reglerne om lærernes kompetencer ikke overholdes.

Krav til lærernes kompetencer

- *Alle* lærere, der underviser i gymnasiet, skal have *undervisningskompetence*. Kun i få beskrevne tilfælde kan kravet fraviges.
- **Undervisningskompetencen** udgøres af to elementer; faglig kompetence og pædagogisk kompetence.
- **Faglig kompetence** tildeles af skolens leder *inden for* de gældende regler om påkrævet uddannelse, og ministeriet fører tilsyn i forbindelse med pædagogikum.
- **Pædagogisk kompetence** opnås ved at gennemføre pædagogikum.

[Lov om gymnasiale uddannelser](#) kapitel 7, §§ 55-57 fastsætter, at *alle* lærere, der underviser i henhold til loven, skal have *undervisningskompetence* i et eller flere fag. Reglerne gælder *også* lærere, der underviser på eux-uddannelsen¹.

Af [Bekendtgørelse om pædagogikum i de gymnasiale uddannelser](#) fremgår det, at en skole kun i særlige tilfælde, hvor det hverken efter stillingsopslag eller på anden måde er muligt at få undervisningen varetaget af lærere med faglig kompetence, kan ansætte lærere uden faglig kompetence i tidsbegrænsede stillinger. En sådan ansættelse kan højst ske for ét undervisningsår ad gangen.

¹ Der er dog særlige regler for opnåelse af specifik undervisningskompetence i Afsætning (b- og a-niveau), Erhvervsøkonomi (c-niveau), Finansiering (b- og c-niveau), Organisation (c-niveau) og Virksomhedsøkonomi (b- og a-niveau) på eux-forløb.

Undervisningskompetencen består af to elementer:

- **Faglig kompetence**

Faglig kompetence opnås først og fremmest med en bestået kandidateksamen i et eller flere gymnasiefag.² Uddannelsen skal i sine enkeltdele og samlet tillade kandidaten at undervise forsvarligt i relation til målene for de gymnasiale uddannelser.

I de enkelte fag skal læreren have et fagligt niveau, der opfylder [de faglige mindstekrav](#) i faget, og som mindst svarer til en universitetsuddannelse af et omfang på 90-120 ECTS-point. Det betyder bl.a., at sidefag læst inden for samme hovedområde som centralfaget, skal have et omfang på 90 ECTS-point. Sidefag fra et andet hovedområde end centralfaget, skal have et omfang på 120 ECTS. Har en lærer fx en kandidatgrad i engelsk, skal et kompetencegivende sidefag i dansk have et omfang på 90 ECTS-point, mens et kompetencegivende sidefag i fysik skal have et omfang på 120 ECTS-point.

Det er konkret skolens leder, der tildeler faglig kompetence i forbindelse med lærerens ansættelse, men skolens leder kan *kun* tildele faglig kompetence inden for de gældende regler. Hvis der opstår tvivl i forhold til tildelingen af faglig kompetence, bør skolens leder rette henvendelse til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet med henblik på at indhente en vejledende vurdering.

Tilsynsførende vil i forbindelse med lærerens pædagogikum kræve dokumentation for gennemført og påkrævet uddannelse. Hvis kandidaten ikke har den påkrævede faglige kompetence, afbrydes pædagogikum. I sådanne tilfælde bør der straks lægges en plan for, hvordan læreren inden for en overskuelig fremtid kan opnå den påkrævede kompetence.

- **Pædagogisk kompetence**

Den pædagogiske kompetence opnås ved at gennemføre pædagogikum. Når den pædagogiske kompetence er opnået, gælder den for alle de gymnasiale uddannelser.

Det er derfor ikke muligt

- at fastansætte lærere med en professionsbachelor som eneste uddannelse.
- at foretrække tidsbegrænset ansatte uden faglig kompetence frem for lærere med undervisningskompetence.
- at skolens leder tildeler faglig kompetence ud fra et personligt skøn.

Pædagogikum

Reglerne for pædagogikum finder man i [Bekendtgørelsen om pædagogikum i de gymnasiale uddannelser](#).

Pædagogikum er en vekseluddannelse, der består af en teoretisk del og en praktisk del. Den har et samlet omfang på 60 ECTS-point (1 fuldtidsårsværk), tilrettelægges normalt over et år og skal i udgangspunktet gennemføres i ansættelsens første år.

² Det faglige niveau svarende til kandidateksamen kan inden for de tekniske, teknologiske, herunder informationsteknologiske, naturvidenskabelige og erhvervsøkonomisk orienterede fag desuden erhverves ved en professionsbacheloruddannelse eller tilsvarende i kombination med relevant videre- og efteruddannelse og eventuelt fagligt kvalificerende erhvervsmæssig beskæftigelse.

Lærere, der underviser i de erhvervsrelaterede fag skal desuden have mindst 2 års relevant erhvervs erfaring.

I særlige tilfælde kan skolens leder beslutte, at pædagogikum påbegyndes på et senere tidspunkt eller tilrettelægges over en længere periode end et år. Særlige tilfælde kan *kun* være:

- et samlet lavt timetal på skolen i kandidatens fag
- kandidatens sygdom, barsel eller orlov, eller
- at det hverken efter stillingsopslag eller på anden vis er muligt at skaffe lærere til at varetage undervisningen i kandidatens fag.

I de særlige tilfælde *skal* der udarbejdes en uddannelsesplan med angivelse af forventet start- og sluttidspunkt. Pædagogikum *skal* desuden påbegyndes *senest* et år efter ansættelsen.

Tilsynet med lærernes faglige kompetenceniveau sker i forbindelse med pædagogikum. Undervisningsministeriet beskikker til hver kandidat en tilsynsførende, der bl.a. fører tilsyn med, at kandidaten har den fornødne dokumentation for gennemført og påkrævet uddannelse.

Reglerne understøtter, at lærere, der er fastansatte som undervisere i gymnasieskolen, har det påkrævede faglige niveau og gennemgår en pædagogisk uddannelse med god tilknytning til praksis inden for kort tids ansættelse – til gavn for kvaliteten af gymnasieuddannelserne.

Det er derfor ikke muligt

- at udskyde pædagogikum, udelukkende fordi skolen i forvejen har mange kandidater, der venter på pædagogikum,
- at udskyde pædagogikum med økonomiske eller resurse-mæssige argumenter. Pædagogikumuddannelsen er i øvrigt fuldt finansieret af et særligt taxameter-tilskud, der tildeles pr. pædagogikumkandidat,
- at udskyde pædagogikum mere end et år eller nægte den nyansatte en uddannelsesplan, hvis pædagogikum udskydes.

Relevante love, regler og kilder til information

[Lov om gymnasiale uddannelser](#)

Særlig relevant afsnit:

Kapitel 7: Institutionens Lærere, §§ 55-57

[Bekendtgørelse om pædagogikum i de gymnasiale uddannelser](#)

Særlig relevante afsnit:

Kapitel 1: Uddannelsens formål og struktur, § 3

Kapitel 2: Faglig kompetence, § 4

Kapitel 3: Ansættelse, §§ 5-6

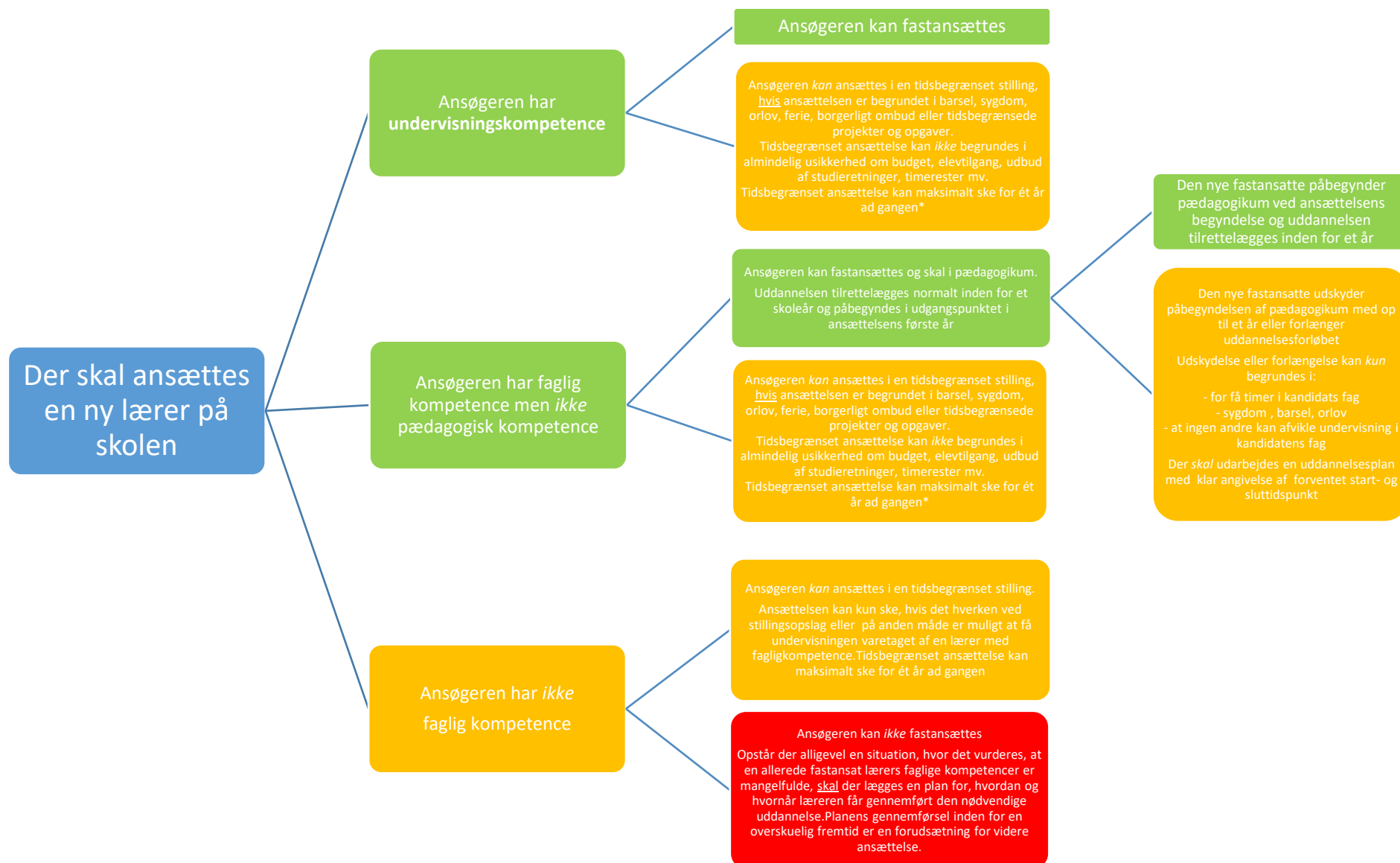
Kapitel 7: Undervisningskompetence og bevis, §§ 25-28

[Retningslinjer for universitetsuddannelser rettet mod undervisning i de gymnasiale uddannelser samt i de gymnasiale fag i eux-forløb](#) (De faglige mindstekrav)

[Undervisningsministeriets side om faglige kompetencekrav](#)

[Undervisningsministeriets side om pædagogikum](#)

Tjekliste – kompetencekrav til nyansættelser

* Bemærk, at de begrænsende regler for ansættelse i tidsbegrænsede stillinger kun gælder på områder omfattet af GL-overenskomsten (jf. § 4)